לא תיהני ליה אמלתרא, דהא היכל אמלתרא הויא ליה ואפי' הכי עשרים אמה הוא דגבוה דתנן חמש אמלתראות של מילה היו על גביו זו למעלה מזו וזו למעלה מזו והאי מאי תיובתא דילמא כי תניא ההיא דאמלתראות באולם תניא, והאי מאי קושיא דילמא תבנית היכל כתבנית אולם אלמה אמר רבי אילעא אמר רב רחבה ד' אע"פ שאינה בריאה, ואם יש לה אמלתרא אפי' גבוהה יותר מעשרים אמה אינו צריך למעט אמר רב יוסף אמלתרא מתניתא היא, מאן קתני לה? אמר אביי והא חמא בריה דרבה בר אבוה קתני לה ותיהוי אמלתרא מתניתא ותיקשי לרב? אמר לך רב: דל אנא מהכא, מתנייתא מי לא קשיין אהדדי, אלא מאי אית לך למימר תנאי היא, לדידי נמי תנאי היא. רב נחמן בר יצחק אמר בלא רב, מתנייתא אהדדי לא קשיין, לרבנן קורה (א) מאי טעמא משום היכרא והאי דקתני יותר מפתחו של היכל סימנא בעלמא, ורב נחמן בר יצחק הניחא אי לא סבירא ליה הא דרבה, אלא אי סבירא ליה הא דרבה דאמר רבה כתיב למען ידעו דורותיכם כי בסכות הושבתי עד עשרים אמה אדם יודע שדר בסוכה, למעלה מעשרים אמה אין אדם יודע משום דלא שלטא ביה עינא אלמא גבי סוכה נמי בהיכרא פליגי איפלוגי בתרתי למה (ב) לי? צריכא: דאי אשמעינן גבי סוכה בהא קאמר ר' יהודה כיון דלישיבה עבידא שלטא ביה עינא, אבל מבוי דלהילוך עביד אימא מודה להו לרבנן ואי אשמעינן בהא, בהא קאמרי רבנן, אבל בהך אימא מודו ליה לר' יהודה, צריכא. מאי אמלתרא רב חמא בריה דרבה בר אבוה אמר קיני. כי אתא רב דימי אמר אמרי במערבא פסקי דארזא. מאן דאמר פסקי דארזא כ"ש קיני, מ"ד קיני אבל פסקי דארזא לא; ומ"ד פסקי דארזא (ג) מ"ט: משום דנפיש משכיה והא סוכה דנפיש משכיה וקאמרי רבנן דלא? אלא כיון דקא חשיב אית ליה קלא: מקצת קורה בתוך עשרים ומקצת קורה למעלה מעשרים, מקצת סכך בתוך עשרים ומקצת סכך למעלה מעשרים: אמר רבה במבוי כשר בסוכה פסול, מאי שנא במבוי דכשר דאמרי' קלוש, סוכה נמי לימא קלוש: אי קלשת הויא לה חמתה מרובה מצילתה הכא נמי אי קלשת הויא לה קורה הניטלת ברוח, אלא על כרחך נעשו כשפודין של מתכת, הכא נמי על כרחך נעשית צילתה מרובה מחמתה. אמר רבא מפרזקיא סוכה דליחיד היא לא מדכר מבוי דלרבים מדכרי אהדדי. רבינא אמר סוכה דאורייתא אחמירו בה רבנן מבוי דרבנן לא אחמירו ביה רבנן. רב אדא בר מתנה מתני להא שמעתא דרבה איפכא אמר רבה במבוי פסול בסוכה כשירה, מאי שנא סוכה דכשירה דאמרינן קלוש, במבוי נמי לימא קלוש: אי קלשת הוי לה קורה הניטלת ברוח, הכא נמי אי קלשת הויא לה חמתה מרובה מצילתה אלא על כרחך נעשית צילתה מרובה מחמתה הכא נמי ע"כ נעשו כשפודין של מתכת. אמר רבא מפרזקיא סוכה דליחיד היא רמי אנפשיה ומדכר, מבוי דלרבי' היא סמכי אהדדי ולא מדכרי, דאמרי אינשי קדרא דבי שותפי לא חמימא ולא קרירא. רבינא אמר סוכה דאורייתא לא בעי חיזוק מבוי דרבנן בעי חיזוק; מאי הוי עלה? רבה בר רב עולא אמר זה וזה פסול רבא אמר זה וזה כשר:

חלל

לא תיהני ליה אמלתרא · לאכשורי גובהו יותר מכ' לקמן מפרש מאי אמלתרא והיכא תני דמהניא : **של מילה** · עץ שגדלין בו מילין והם עפצים ובלעז גלה"ש : **אלמה אמר ר' אילעא כו'** · השתא קא מסיק לפירכיה דאשכחן דמהניא אמלתרא איכא דרב ומעיקרא לא שבקיה לאסוקי למלתיה עד דאמר ליה הורה אור לתיובתא : **רחבה ד'** · אם היתה קורה רחבה ד' טפחים אע"פ שאינה בריאה דקה ואינה חזקה לקבל אריח כשירה והא דתנן במתני' (לקמן ד' יג:) בריאה כדי לקבל אריח בשאינה רחבה ד' טפחים קאמר : **ואם יש לה אמלתרא כו'** · תרתי מילי קאמר רב ולקולא : **אמר רב יוסף** · הא אמלתר' דאייתוה משמיה דרב לאו רב אמרה דתיקשי דרב אדרב אלא מתניתא היא: **ותיקשי לרב** · דהא חזיק הכא דלא גמרי רבנן מהיכל מדקתני דאמלתרא מהניא : **דל אנא מהכא** · הרימני מכאן כאילו שתקתי ולא אמרתי דבר זה : **מתנייתא מי לא קשיין אהדדי** · דהא תניא לעיל בהדיא "מבוי שהוא גבוה מכ' יותר מפתחו של היכל" אלמא רבנן מהתם גמרי : **תנאי היא** · תנא דלעיל דסבירא ליה דרבנן מהיכל גמרי ואמלתרא לא מהניא והאי תנא דאמלתרא סבר לאו מהיכל גמרי : **לדידי נמי תנאי היא** · והנך כתנא דלעיל אמרי : **בלא רב** · אי לא הוה מפרש רב למתניתא קמייתא וליף מינה דרבנן מהיכל גמרי' : **מתנייתא אהדדי לא קשיין** · דבין להאי מתני' ובין להאי מתני' דאמלתרא' : **קורה לרבנן מאי טעמא** · בעי תוך כ' אמה : **משום היכר** · דליחזו אינשי ולידעו דתקנתא עבוד ולא ליתי לאיחלופי ברה"ר ומשום הכי מהניא אמלתרא דכיון דמיסתכלי בה אינשי אפי' למעלה מכ' אמה איכא היכרא : **והא דקתני** · במתניתא קמייתא "יותר מפתחו של היכל" לאו דגמרי מהתם אלא סימנא בעלמא נקט שלא תחליף גירסא דעשרים ותאמר למעלה מל' או מארבעים, יהא פתח היכל סימן בידך : **אי סבירא ליה הא דרבה** · דטעמייהו דרבנן בסוכה נמי משום היכר : **למה לי** · לרבנן ולר' יהודה לפלוגי בתרתי : **מבוי דלהילוך עבידי** · כלומר המהלך אינו מביט למעלה: **קיני** · (ד)כגון קיני עופות היו בולטין מתחת האולם למעלה (מל') מן הפתח : **פסקי דארזא** · כעוססות של ארז ארוכין תחובין בכותל ואיידי דנפיש משכיה אורך דידהו חזו להו אינשי ואיכא היכרא : **מאן דאמר פסקי** · איכא היכרא למבוי : **כל שכן קיני** · דאיידי דחשיבי ומילתא דתמיהא היא מסתכלי בהו אינשי וחזו לקורה : **מקצת** · עובי הקורה בתוך כ' ומקצתה למעלה וכן עובי סככה של סוכה : **קלוש** · רואין כאילו ניטל אותו העובי היוצא למעלה ותהא קורה דקה : **הניטלת ברוח** · שהרי שיעורה חכמים בריאה כדי לקבל אריח ואי לאו הכי שדי ליה זיקא הלכך לא חשיב : **לא מידכר** · ואמינן דמסתכיל מקצת עובי הסכך הנכנס לתוך כ' וקיימא כולה למעלה מכ' : **מדכרי אהדדי** · שאם תרקב התחתונה של קורה ותעמוד כולה למעלה מעשרים אמה מתקני לה : **אלא** · אמאי מכשרת בסוכה משום דע"כ השתא צילתה מרובה מחמתה' דהא רואין הוא דקאמרי' ולא שקילנא מינה מידי : **הכא נמי** · תשוב אותה כשפודין כבידין דאי נמי קליש לא שדי להו זיקא דהא לא מידי שקלת מינה אלא רואין הוא דקאמר :

חלל

ורב נחמן בר יצחק אי סבירא ליה הא דרבה כו' · דרבה גופיה הוה מצי למיפרך דאית ליה בפרקין (ד' ד:) דקורה משום היכרא אלא משום דרב נחמן מפרש בהדיא דפליגי בהיכר פריך למה להו לאיפלוגי בתרתי : **אי** קלשת הוי לה חמתה מרובה מצילתה · מפר' ר"י חמתה מרובה מצילתה ע"י שיבא הרוח ויפזר עד שתהא חמתה מרובה מצילתה דאי ע"י קלישה לחודה הוה חמתה מרובה היכי מכשר' לה בלישנא בתרא הא אין סכך פסול מצטרף בהדי סכך כשר כדאמרי' בסוכה (ד' ט:) גבי העושה סוכתו תחת האילן וקשיא דאמר בפרק קמא דסוכה (ד' ד') היתה גבוהה מכ' אמה והאילן יורדין בתוך כ' אם צילתה מרובה מחמתה כשירה אם לאו פסולה ואמאי כשירה והא אי קלשת ליה יפלו האילן למטה וללישנא בתרא דהכא אתי שפיר ולרבא מפרזקיא נמי דמפרש משום דסוכה דיחיד היא ולא מידכר אתי שפיר דגבי אילן איכא למימר דיורדין הרבה למטה דליכא למיגזר מידי אבל לרבינא קשה דמשמע דמשום סוכה דאורייתא פסולה משום אי קלשת כו' וי"ל דהתם איירי שיש הרבה אילן שיכולין להתקיים בקל על ידי סמיכה ועוד יכול לומר הכא דאי קלשת ליה הוי חמתה מרובה ע"י קלישה לחוד ומצטרף לסכך דלמעלה מכ' וללישנא בתרא דלא חשיב כל כך סכך פסול האהל והוי סכך כשר אם היה למטה מכ' אבל קשה דגבי אילן אמרי' ואם לאו פסול וללישנא בתרא דהכא מכשרינן אפילו חמתה מרובה מצילתה מיהו ללישנא קמא ניחא אי נמי גבי האילן יש לפסול יותר האהל והגודים עליונים והתחתונים זה בזה דאי קלשת יפול הכל : **אמר** רבה במבוי פסול · ל"נ רב דרב יליף מפתחו של היכל דהוי חללו כ' :

חלל

מסורת הש"ס

(לקמן ה, ח: יג:)

סוכה ב.

[כ"ע כד:]

הגהות הב"ח

(א) גמ' מאי לאו משום היכרא: (ב) שם בתרתי למה לי צריכא : (ג) שם דארזא מ"ט אי משום: (ד) רש"י ד"ה קיני כמין קיני עופות : גי' יעב"ץ רב חמא

גליון הש"ס

גמ' סוכה דליחיד רמי אנפשיה. עיין לקמן יח ע"א וברש"י ד"ה גור הרנים :

עין משפט נר מצוה

ו א מיי' פי"ד מהלכות בית הבחירה הל' ח סמג עשין קסג :

ז ב מיי' פי"ז מהלכות שבת הלכה טו טוש"ע א"ח סי' שסג סעיף כו :

[גירסת משנה מילת וכן בערוך ערך מל יע"ן]

ח ג ד מיי' שם הל' טז ופ"ד מהלכות סוכה הלכה יג סמג עשין מג טוש"ע א"ח שם וסימן תרלג סי"א :

רבינו חננאל

ולא תיהני צורת הפתח (דאי) [דהיינו] קנה מיכן וקנה מיכן ושל גביהן ואוקימנא שמועה זו דרבנן ילפי לה מפתחו של היכל *)מדקתני לה רבנן דבראה ליה רב לרב יהודה אתנייה לחייא ברי ואע"פ שיש שם צורת הפתח צריך למעט דצורת פתח לא מהני. תוב אקשינן ליבעו אמלתרא בי היכל כדתנן במס' מדות (פ"ג מ"ז) חמש אלמתראות(הן) של מילה היו על גבן כו'. פי' אמלתרא קורות לאחיזת הקיר. כגון טור כרותות ארזים ובלישנא דרבנן למיסר בניינא. מילת שם האילן. ופירותיו נקראין מילין. כדתרסינן [גיטין י"ט ע"א] אין מי מילין ע"ג מילין. והשונה של מילת טועה הוא ודחינן [הא] דתני (הכליא) [חמשה] מלתראות של מילה היו על גבן באולם היו וכל אחת אגידה על חברתה ואמרינן(וד"ל)[ודילמא] תבנית היכל כתבנית אולם הוא אלמה אמר רב רב הקורה אם רחבה ד' אע"פ שאינה בריאה ואם יש שם לו אמלתרא אין צריך למעט. לא תהני אמלתרא דהא גובה היכל לא היה יותר מכ' ואע"ג דהוית ליה אמלתרא ואמרינן ופריק רב יוסף אמלתרא לאו רב אמרה מתניתא היא (ומאה) [וחמא] בריה דרבה בר אבות קתני לה. ואי אמרת בין כך ובין כך קשיא לרב אמר לך רב והא תניא כוותיה דתניא מבוי שגבוה מכ' אמה יותר מפתחו של היכל ימעט אלא מאי אית לך למימר תנאי היא ופליגי אהדדי לדידי נמי תנאי היא ופליגי אהדדי ואנא דתני כי האי תנא. ודחינן ואמרינן בלא רב מתניתא לא פליגי אהדדי. קורה לרבנן משום היכר היא ואי איכא אמלתרא אין לך היכר גדול מזה והאי דתני פתחו של (אולם) [היכל] סימנא בעלמא הוא עד כ' כי היכי דלא ליחלוף לך ואמרינן ורב נחמן בר יצחק אי סביר לה להא דרבה דאמר למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי וגו' עד כ' אמה אדם יודע שדר בצל סוכה וגו' באנו לפרש טעמא דהא מתניתא דתני אם יש אמלתרא אפילו למעלה מכ' אמה אין צריך למעט. ומאי אמלתרא חמא בריה בר אבוה א' קיני. פי' קורה תלויה כמין קיני העופות לקנן עליהם כעין הא דכתיב קנים תעשה את התבה במערבא אמרי פיסקא דארזא. פי' לוח ארז רחבה ד' טפחים (דגרסינן) [וגרסינן] בירושלמי. בענין אסקופה אבל אם יש שם רחב ד' אסורה. א"ל והדא אמלתרא אילו מלתרא שמא אינה סתרת כלל ואמלתרא זו שסתרת לא מפני רחבה אלא מפני חשיבותא וכל העובר נותן עיניו עליה מפני חשיבותא וכ"ש קנים שמסורין לדברי הכל כי פליגי בפסקי דארזא . כך סוגיא ושמועה זו . מקצת קורה בתוך כ' ומקצת למעלה מכ' סכך מקצתה בתוך כ' ומקצתה למעלה מכ' . אמר רבה בסוכה פסולה ואמרינן אמאי [אמרינן] במבוי כשר דחזינן לה לקורה כמאן דקלישא והתוא דשריא למעלה מכ' כמאן דליתיה דמי . אי קלשת לה נמצאת קורה זו נטלת ברוח אלא רואין אותה כאילו היא שפוד של מתכת שהיא חזקה וכבדה וראויה לקבל אריח עליה . בסוכה נמי נימא דחזינן להאי סכך כמאן דקלישא ואעפ"כ בחזקתה קיימי וצילתה מרובה מחמתה היא ותהיה כשרה ופריק רבה מפרזקיא סוכה דיחיד כו' . ופריק רבינא סוכה דהיא מדאורייתא אחמרו בה רבנן מבוי דהוא מדרבנן לא אחמרו בה רב אדא בר מתנה מתני איפכא אמר רבה בסוכה כשרה במבוי פסולה וכו' עד רבינא אמר סוכה דאורייתא לא בעי חיזוק מבוי דרבנן בעיא חיזוק . מאי הוי

*) [נ"ל רב הוא דאמר לה וכבר אמר רב (לרב יהודה וכו')] .

רב נסים גאון

דתנן חמש מלתריות היו על גביו עיקר זו המשנה במסכת מדות בפרק ג' (משנה ז) פתחו של אולם גבהו ארבעים אמה ורחבו כ' אמה וחמש מלתריות של מילת היו על גביו התחתונה עודפת על הפתח אמה :

אמה

לרב - דין פתח נלמד מבית המקדש דשם היה אמלתרא ובכל זאת היה גובה עד עשרים. ובמקור קתני דאמלתרא מועיל להתיר למעלה מעשרים

*טעם מסגרת המקו-קו משום שהגמרא מעלה אפשרות שזו ברייתא ולא דברי רב

נושא:
אמלתרא - קינים או פתח
המבוי - [illegible]
[illegible] אמלתרא [illegible] היכל [illegible]

מבנה
(מחקר) △ קושיות
▽ תשובות

נושא:
ביאור שיטת ר' נחמן בר יצחק
בלשון פסול סכך למעלה
מעשרים אמה

נושא:
מאי אמלתרא

נושא:
מקצת קורה במבוי
ומקצת סכך בסוכה-
מקצת: תוך עשרים
ומקצת למעלה מעשרים

מבנה:
שני לשונות הפוכות
▽ △
ובכל אחד
△-הסברים לדין